

บทความที่ : **13**
Article :

**แนวทางการพัฒนาศักยภาพของธุรกิจโรงแรมในการนำ
นโยบายฮาลาลไปปฏิบัติในจังหวัดขอนแก่น**

*Approaches for Business Potential
Development of the Hotels in Halal Policy
Implementation in Khon Kaen*

สุขุมวิทย์ ไสยโสณ* และ ปารีชาติ เบ็ญฤทธิ์**

Sukhumvit Saiyasopon and Parichard Benrit

* คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี [Faculty of Humanities & Social Science, Udon Thani Rajabhat University];

E-mail :sukhumvt@kku.ac.t

**คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต
ปัตตานี [Faculty of Humanities & Social Science, Prince of Songkha
University, Pattani Campus];E-mail: pari_ann@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการณ์การให้บริการฮาลาลของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดขอนแก่น (2) ศึกษาศักยภาพของธุรกิจโรงแรมในการนํานโยบายฮาลาลไปปฏิบัติ (3) แสวงหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพธุรกิจโรงแรมตามนโยบายฮาลาล โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) เครื่องมือวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง กลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูลประกอบด้วยผู้ประกอบการและพนักงานโรงแรมในจังหวัดขอนแก่น 4 แห่งรวมทั้งสิ้น 20 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการณ์การให้บริการของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดขอนแก่นส่วนใหญ่มีความพร้อมในการให้บริการสำหรับลูกค้าทั่วไป ไม่ปรากฏว่ามีโรงแรมใดที่จัดบริการเฉพาะตามหลักฮาลาล 2) ศักยภาพของธุรกิจโรงแรมในการนํานโยบายฮาลาลไปปฏิบัติ โรงแรมทั้งหมดไม่ได้มีการบริหาร การออกแบบตกแต่งและระบบการเงินแบบมุสลิม ทั้งนี้เนื่องจากการขาดความรู้ความเข้าใจหลักฮาลาล และ3)แนวทางการพัฒนาศักยภาพธุรกิจโรงแรมตามนโยบายฮาลาล ควรให้มีการจัดฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับวัฒนธรรมฮาลาล และโรงแรมจะต้องพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวมุสลิม

คำสำคัญ: ศักยภาพ; การนํานโยบายฮาลาลไปปฏิบัติ; จังหวัดขอนแก่น

Abstract

This research was to access 1) the halal service status of hotels in Khon Kaen Province 2) the hotel potentials in Halal policy implementation and 3) the potential development approaches belonging to halal policy. Descriptive research was applied and used structural interview for the target groups among owners, managers and service staffs totally 20 cases. The results found that; the hotel service situation in Khon Kaen Province: all hotels in Khon Kaen were ready to service for general customers but not specific for Halal management. The hotel potentials in Halal policy implementation: there were not any kind of Muslim typology applying in administration, Interior design and financial system since they were lack of halal knowledge. The approaches for business potentials development belonging to halal policy: it should have some training for better understanding knowledge and practices in halal culture. Hotels should develop the facilitators for Muslim tourists.

Keywords: Potential; Halal Policy Implementation; Khon Kaen Province

บทนำ

ในปัจจุบันธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวที่สำคัญคือธุรกิจโรงแรมและที่พักซึ่งได้มีการพัฒนาทั้งทางด้านโครงสร้างและรูปแบบการบริการเข้าสู่มาตรฐานสากลไม่แตกต่างจากประเทศในแถบยุโรปและอเมริกา การบริหารจัดการโรงแรมเข้าสู่มาตรฐานสากลนั้นถือว่ามีความสำคัญสำหรับธุรกิจโรงแรมและที่พัก เป็นอย่างมาก นอกจากจะสามารถสนองตอบได้ตรงตามความต้องการของลูกค้ายังเป็นการสร้างจุดเด่น และความไว้วางใจให้กับลูกค้าอีกด้วย เป็นการประชาสัมพันธ์ชื่อเสียงของโรงแรมอีกหนึ่งช่องทาง โรงแรมที่มีชื่อเสียงติดอันดับโลกและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวและได้รับการคัดเลือกเป็นโรงแรมที่ติดอันดับโลก มีหลายแห่ง อาทิ โรงแรมโอเรียลเต็ล โรงแรมเอราวัณ ที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพฯ นอกจากนี้ ธุรกิจด้านโรงแรมและที่พักได้ขยายไปตามจังหวัดต่างๆที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวหรือจังหวัดที่มีสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงของประเทศ เพื่อให้ตอบรับตามความต้องการที่เพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่เดินทางไปเพื่อจุดมุ่งหมายอื่นๆ

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในประเทศไทย เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากทุกมุมโลก เช่น จากประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียน ประเทศแถบยุโรป อเมริกา กลุ่มประเทศอาหรับ และประเทศที่กำลังจะเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจคือ กลุ่มบริคส์ (BRICS) อันประกอบด้วย ประเทศบราซิล รัสเซีย อินเดีย และจีน นอกจากความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติ ภาษาและวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวแล้ว ความหลากหลายทางศาสนาก็มาพร้อมกันกับนักท่องเที่ยว การบริหารจัดการธุรกิจโรงแรมและที่พัก จึงต้องคำนึงถึงวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อสนองตอบต่อความต้องการลูกค้าได้ทั้งหมด ทุกเชื้อชาติ ศาสนา กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นคือ นักท่องเที่ยวที่นับถือศาสนาอิสลาม หรือชาวมุสลิม ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวอีกกลุ่มหนึ่งที่กำลังซื้อและเลือกเข้าพักในโรงแรมที่มีการให้บริการที่ถูกต้องตามหลักศาสนาอีกด้วย

ประชากรที่เป็นชาวมุสลิม ในปัจจุบันมีประมาณ 2,000 ล้านคนกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของโลก แต่ละปี จะมีชาวมุสลิมเดินทางท่องเที่ยว และทำธุรกิจ และอื่นๆ เป็นจำนวนมาก และประเทศไทยเองเป็นประเทศหนึ่งที่เป็นเป้าหมายของนักท่องเที่ยวทั่วโลกรวมถึงนักท่องเที่ยวที่เป็นมุสลิม เนื่องจากนักท่องเที่ยวจัดให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความคุ้มค่าต่อการท่องเที่ยวทั้งแหล่งท่องเที่ยวและวัฒนธรรม อีกทั้งค่าครองชีพที่ไม่สูงนัก (นฤมล จันทพันธ์, 2539) ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและที่พักในพื้นที่เหล่านี้ต้องมีศักยภาพเพียงพอในการบริหารจัดการเพื่อเข้าสู่มาตรฐานฮาลาลตามหลักของศาสนาอิสลาม

ในการท่องเที่ยวที่เป็นวิถีการท่องเที่ยวของชาวมุสลิมนั้น การเดินทางท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะมองหาโปรแกรมการท่องเที่ยวที่อำนวยความสะดวกต่อการปฏิบัติศาสนกิจ การเลือกโรงแรมที่พักที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งการปฏิบัติศาสนกิจ อาหาร ห้องพัก จึงเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวชาวมุสลิมจะใช้เป็นเกณฑ์ที่จะตัดสินใจในการเลือกโรงแรมที่พัก ในการท่องเที่ยว ดัชนีการเดินทางท่องเที่ยวของชาวมุสลิมทั่วโลกที่จัดทำโดยบริษัทท่องเที่ยว โกลบอล มุสลิม ทราเวล อินเด็กซ์ระบุว่านักท่องเที่ยวของชาวมุสลิมเป็นหนึ่งในภาคส่วนการท่องเที่ยวที่เติบโตเร็วที่สุดในโลก โดยในปี 2557 ตลาดท่องเที่ยวของมุสลิมมีมูลค่าประมาณ 4.9 ล้านล้านบาท (\$145 billion) โดยมีนักท่องเที่ยวชาวมุสลิม 108 ล้านคน คิดเป็น ร้อยละ 10 ของการท่องเที่ยวทั้งหมด และคาดการณ์ว่านักท่องเที่ยวมุสลิมเพิ่มขึ้นเป็น 150 ล้านคนภายในปี 2563 หรือคิดเป็นร้อยละ 11 ของเศรษฐกิจการท่องเที่ยวทั้งหมดโดยจะมีมูลค่าประมาณ 6.7 ล้านล้านบาท (\$200 billion) สำหรับประเทศไทยนักท่องเที่ยวมุสลิมที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยโดยภาพรวม มีแนวโน้มที่เติบโตขึ้นต่อเนื่อง เนื่องจากมีโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการท่องเที่ยววิถีมุสลิมในภาพรวมที่ดี เช่น ที่พัก โรงแรม อาหารฮาลาล สถานที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติศาสนากิจการบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์สินค้าที่ระลึก ระเบียบพิธีการเข้า-ออกประเทศ และโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภค (Global Muslim Travel Index: GMTI, 2015)

เมื่อพิจารณาแหล่งท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น เป็นจังหวัดที่มีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เกิดการขยายตัวด้านแหล่งท่องเที่ยว เพิ่มศักยภาพของโรงแรมและสถานประกอบการ จัดสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนและพื้นที่ให้เป็นจุดดึงดูดการท่องเที่ยวสำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมถึงการตอบสนองต่อนโยบายฮาลาลอันเป็นนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวล่าสุดของรัฐบาล ผู้ประกอบการโรงแรมและที่พักในจังหวัดขอนแก่นเริ่มนำนโยบายฮาลาลไปปฏิบัติ บางส่วนก็มีความสนใจในเรื่องฮาลาล เพราะนอกจากโรงแรมสามารถรองรับ นักท่องเที่ยวชาวมุสลิมแล้ว ฮาลาลยังเป็นทั้งสินค้าและอาหารที่บริโภคได้ทุกคนชาติ สามารถผลิตเป็นสินค้าส่งออกทั่วโลก อีกทั้งเป็นการตอบสนองต่อนโยบายฮาลาลของรัฐบาลอีกด้วย ผลจากการดำเนินนโยบายดังกล่าวทำให้นักท่องเที่ยวและ นักศึกษาชาวมุสลิมมาเยี่ยมเยียนและพักอาศัยเพิ่มขึ้นระดับหนึ่งแต่ก็ยังไม่เป็นไปตาม เป้าหมาย

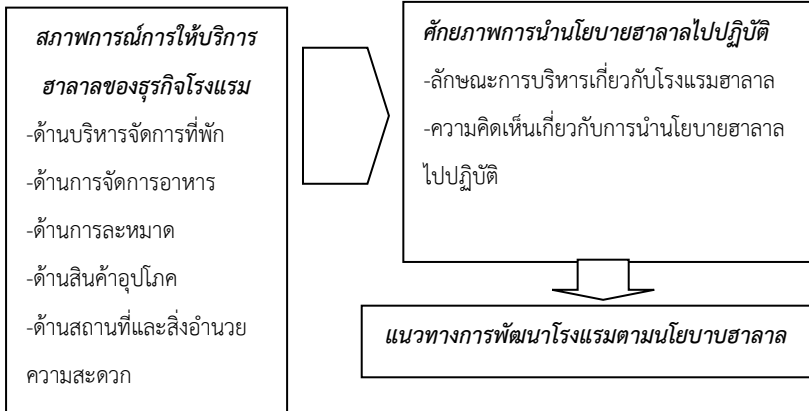
จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายฮาลาล อันเป็น การส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศและเพิ่มมูลค่าจากการท่องเที่ยวไทย ซึ่ง เปรียบเสมือนอุตสาหกรรมหลักที่ทำรายได้ให้กับประเทศ คณะผู้วิจัยเห็นว่า ควรมี การศึกษาสภาพการให้บริการฮาลาลและศักยภาพของผู้ประกอบการโรงแรมในการ นำนโยบายฮาลาลไปปฏิบัติในจังหวัดขอนแก่นเพราะสถานประกอบการธุรกิจโรงแรม เป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยว หากสามารถพัฒนาการบริการโรงแรมเข้าสู่มาตรฐาน ฮาลาลได้ จะทำให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางจากทุกมุมโลกมายังประเทศ ไทย ในอันที่จะสร้างรายได้และเสริมสร้างเศรษฐกิจของประเทศให้มีความมั่นคงต่อไป ในอนาคต

วัตถุประสงค์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการณ์การให้บริการฮาลาลของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดขอนแก่น (2) ศึกษาศักยภาพของธุรกิจโรงแรมในการนำ

นโยบายฮาลาลไปปฏิบัติ (3) แสวงหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพธุรกิจโรงแรมตามนโยบายฮาลาล

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบบรรยาย (Descriptive research) เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์และข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ลักษณะแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 3 ส่วนได้แก่ ส่วนที่1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ส่วนที่ 2) การนำนโยบายฮาลาลไปปฏิบัติของโรงแรม ส่วนที่3) ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารธุรกิจโรงแรมในการนำนโยบายฮาลาลไปปฏิบัติ

กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยบุคคล 3 กลุ่มในโรงแรมจังหวัดขอนแก่นคือ 1) ผู้ประกอบการ จำนวน 3 คน 2) ผู้บริหารโรงแรมจำนวน 3 คน และ3) พนักงานโรงแรมจำนวน 14 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน จากโรงแรมทั้งหมดที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลนครขอนแก่นและเป็นโรงแรมขนาดสามดาวขึ้นไป ใช้วิธีการคัดเลือกแบบตามเกณฑ์ข้างต้นโดยส่งหนังสือขอความร่วมมือจากโรงแรม

ก่อนและโรงแรมมีความพร้อมตอบรับให้เข้าศึกษาได้จำนวน 4 แห่งได้แก่ โรงแรมราชวาทิร รีสอร์ท แอนด์ โฮเทล โรงแรมกราเซีย โรงแรมโม๊ะชะ และโรงแรมอวานี

ผลการศึกษา

1. สภาพการณ์ปัจจุบันของธุรกิจโรงแรม

1.1 ลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบการในจังหวัดขอนแก่น ผู้ประกอบการทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ขาดความรู้ ความเข้าใจและแนวปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลามส่วนผู้ประกอบการ

1.2 ลักษณะทั่วไปของพนักงาน พนักงานทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่ไม่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมฮาลาล พนักงานส่วนน้อยเข้าใจเกี่ยวกับฮาลาลเป็นบางเรื่อง เช่น อาหารและการละหมาด เป็นต้น

1.3 ด้านการบริหารจัดการ โรงแรมจัดให้บริการลูกค้าทั่วไปไม่ได้จัดบริการสำหรับลูกค้ามุสลิมโดยตรง แต่บางโรงแรมจัดให้บริการเฉพาะ เช่น มีสัญลักษณ์ทิศกิบลัตติดไว้ในลิ้นชักโต๊ะ และบางโรงแรมพิมพ์สัญลักษณ์ทิศไว้ให้เมื่อมีลูกค้ามุสลิมเข้ามาพัก จึงนำมาติดไว้ที่ห้องพัก

1.4 ด้านอาหาร มีบริการจัดหาอาหารฮาลาลให้เมื่อมีลูกค้าร้องขอและบางแห่งจัดอาหารในเดือนรอมฎอนให้ลูกค้า

1.5 ด้านการละหมาด โรงแรมไม่ได้เตรียมห้องสำหรับการละหมาดไว้โดยเฉพาะ นักท่องเที่ยวจึงใช้ห้องพักทำการละหมาดแทน

1.6 ด้านสินค้าอุปโภค ในโรงแรมไม่มีร้านจำหน่ายสินค้าอุปโภคสำหรับมุสลิม

1.7 ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก โรงแรมได้จัดบริการสำหรับลูกค้าทั่วไปเช่น ห้องประชุมสัมมนา ห้องอาหาร สระว่ายน้ำ รถรับส่งสนามบิน ลานจอดรถ ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก เป็นต้น แต่ไม่ได้จัดสถานที่ไว้ให้เฉพาะสำหรับลูกค้ามุสลิม ยกเว้น เวลาละหมาดจะมีสัญลักษณ์ทิศกิบลัตไว้ให้ สิ่ง อำนวย

ความสะดวกอื่น ๆ ไว้คอยบริการลูกค้าซึ่งแตกต่างกันไปแต่ละโรงแรม อาทิ โรงแรมซีเอส มีสระว่ายน้ำผู้ใหญ่และเด็ก ห้องซาวน่า ห้องสตีม ห้องฟิตเนส ห้องแอร์

2. ศักยภาพของธุรกิจโรงแรมในการนำนโยบายฮาลาลไปปฏิบัติ

2.1 ลักษณะการบริหารจัดการเกี่ยวกับโรงแรมฮาลาล สำหรับการบริหารจัดการแบบอิสลาม จังหวัดขอนแก่นพบว่า โรงแรมทั้งหมดไม่มีการจัดการที่ยึดหลักแบบอิสลาม

2.2 การออกแบบตกแต่ง โรงแรมทั้งหมดในขอนแก่น ออกแบบตกแต่งทั่วไปไม่ได้คำนึงถึงหลักการออกแบบตกแต่งแบบอิสลาม

ทางโรงแรมไม่มีการให้บริการเฉพาะสำหรับลูกค้าที่เป็นมุสลิมโดยเฉพาะ การละหมาดและสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการละหมาด ดังผู้จัดการฝ่ายสถานที่ได้กล่าวว่า

“ไม่ทราบขั้นตอนการละหมาดของชาวมุสลิม และไม่ทราบว่า
จะต้องจัดห้องละหมาดอย่างไร หรือจัดเตรียมอะไรสำหรับมุสลิม”

“ห้องละหมาดไม่ได้จัดแยกไว้ แต่ห้องน้ำและห้องสุขาจัดแยกไว้
เป็นชาย-หญิง มีสายยางฉีดล้างพร้อมสรรพ”

“พนักงานโรงแรมไม่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม
ฮาลาลและไม่ทราบจะจัดห้องพักอย่างไรให้ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม
เพราะส่วนใหญ่จัดตามมาตรฐานที่ทำกันมา”

การนำนโยบายฮาลาลมาปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบอาจทำได้ยากเนื่องจากเจ้าของกิจการไม่ใช่มุสลิมถึงแม้ว่าจะเล็งเห็นความสำคัญ แต่อาจนำมาปฏิบัติได้เป็นบางประเด็น แต่การให้บริการลูกค้านั้นเมื่อลูกค้าร้องขอ ทางโรงแรมสามารถจัดหาเพื่อสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้ แต่เนื่องจากพนักงานไม่ทราบวัฒนธรรมของมุสลิม จึงอยากให้จัดผู้ที่มีความรู้มาให้การอบรมเพื่อทำความเข้าใจในวัฒนธรรมที่ถูกต้อง

เนื่องจากพนักงานโรงแรมไม่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักฮาลาล และไม่ทราบจะจัดห้องพักอย่างไรให้ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลามเพราะส่วนใหญ่จัดตามมาตรฐานที่ทำกันมา และไม่มีห้องครัวแยก สำหรับประกอบอาหารให้มุสลิม โดยเฉพาะ ดังผู้จัดการฝ่ายต้อนรับของโรงแรมกล่าวว่า

“สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆสำหรับมุสลิมไม่ได้จัดหา หรือมีไว้ เนื่องจากลูกค้ามุสลิมมีน้อย และเราสามารถจัดหาสิ่งต่างๆด้วยตัวเอง แต่ถ้าลูกค้าต้องการให้แจ้งก่อนทางโรงแรมจะดำเนินการจัดหาให้”

“ที่โรงแรมมีร้านอาหารสำหรับจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งอาจขัดต่อหลักของชาวมุสลิม”

“ไม่เข้าใจว่าห้องพักรวมมาตรฐานฮาลาลคืออะไรเพราะพนักงานเอง ไม่ทราบเลยว่าจัดห้องพักให้มุสลิมพักต้องทำอะไร เพราะส่วนใหญ่จัดเป็นมาตรฐานโรงแรมอยู่แล้ว”

“ไม่มีห้องครัวแยก สำหรับประกอบอาหารให้มุสลิมโดยเฉพาะ และวัตถุดิบและเครื่องปรุงที่ใช้ ไม่ได้เจาะจงว่าเป็นอาหารฮาลาล”

“ไม่มีห้องเฉพาะสำหรับการละหมาด”

ส่วนวัตถุดิบและเครื่องปรุงที่ใช้ ไม่ได้เจาะจงว่าเป็นอาหารฮาลาล พนักงานฝ่ายจัดซื้อสินค้าไม่ทราบว่าสินค้าอุปโภคบริโภคที่ได้มาตรฐานฮาลาลเป็นอย่างไรและไม่เคยสังเกต จึงไม่สามารถจัดหาให้ได้ ดังผู้จัดการฝ่ายอบรมกล่าวว่า

“ไม่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับอาหารฮาลาล”

อีกประการหนึ่งทางโรงแรมอยากให้มีการอบรมพนักงานเพื่อให้ได้ทราบเกี่ยวกับมาตรฐานฮาลาล

2.3 ด้านระบบการเงินอิสลาม โรงแรมทั้งหมดในขอนแก่นไม่มีระบบการเงินแบบอิสลาม เนื่องจากผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติระบบการเงินแบบอิสลาม

สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำนโยบายฮาลาลไปปฏิบัติในจังหวัดขอนแก่นพบว่า ผู้ประกอบการและพนักงานมีความเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการนำนโยบายฮาลาลจะส่งผลดีต่อธุรกิจโรงแรม คือ ส่งผลดีต่อภาพพจน์ของโรงแรม ทำให้มีลูกค้าเข้ามาใช้บริการเพิ่มขึ้น และทำให้รายได้ของโรงแรมเพิ่มขึ้นเช่นกัน อีกทั้งเห็นด้วยว่าการนำนโยบายฮาลาลไปปฏิบัติจะทำให้ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามไม่เห็นวากับคำกล่าวที่ว่าการนำนโยบายฮาลาลไปปฏิบัติจะทำให้ต้นทุนสูงขึ้น โรงแรมบางแห่งไม่เห็นความสำคัญของการนำนโยบายมาปฏิบัติ และคิดว่าการนำนโยบายฮาลาลมาปฏิบัติ ทำให้ต้นทุนสูงขึ้น หากจะให้ปฏิบัติภาครัฐต้องเข้ามาสนับสนุนค่าใช้จ่าย

3. แนวทางการพัฒนาศักยภาพธุรกิจโรงแรมตามนโยบายฮาลาล

จากการสัมภาษณ์ถึงแนวทางในการพัฒนาศักยภาพธุรกิจโรงแรมในการนำนโยบายฮาลาลไปปฏิบัติ ในจังหวัดขอนแก่นพบว่า ควรให้มีการจัดฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจความเข้าใจและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับวัฒนธรรมฮาลาล โรงแรมส่วนใหญ่มีความประสงค์จะปรับปรุงสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกให้สอดคล้องกับหลักฮาลาล แต่ไม่มีความประสงค์จะลงทุนเพื่อก่อสร้างใหม่ต้องหาผู้ปรุงอาหารที่มีความรู้เกี่ยวกับอาหารฮาลาลและต้องเป็นมุสลิม ซึ่งหายากที่โรงแรมควรมีร้านอาหารที่ไม่จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งอาจขัดต่อหลักของชาวมุสลิม ควรจัดหาแหล่งวัตถุดิบและสินค้าอุปโภค บริโภคที่ได้มาตรฐานฮาลาลและสามารถจัดซื้อได้ในราคาถูกกว่าท้องตลาด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่าสภาพการณ์ปัจจุบันของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดขอนแก่น ผู้ประกอบการและพนักงานทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ยังขาดความรู้ความเข้าใจและแนวปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลาม แต่มีผู้ประกอบการส่วนใหญ่ที่นับถือพุทธและมีความสนใจในมาตรฐานฮาลาล เนื่องจากพบว่าการบริหารจัดการโรงแรมให้เข้าสู่มาตรฐานฮาลาลจะทำให้มีลูกค้าที่เป็นมุสลิมมาใช้บริการมากขึ้น

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าถ้าผู้ประกอบการที่เป็นมุสลิมจะมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักฮาลาลและสามารถประยุกต์ใช้ได้ถูกต้องมากขึ้น ส่วนผู้ประกอบการที่นับถือศาสนาพุทธ ควรให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักมาตรฐานฮาลาลเพื่อเป็นการปฏิบัติได้ถูกต้อง เปิดกว้างต่อผู้มารับบริการที่เป็นมุสลิมและเป็นการประชาสัมพันธ์โรงแรมอีกหนึ่งช่องทางที่ผู้ประกอบการสามารถดำเนินการได้

ด้านการบริหารจัดการ ลักษณะฮาลาลทั้งด้านการละหมาด อาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกในจังหวัดขอนแก่นพบว่า โรงแรมทุกแห่งจัดให้บริการลูกค้ำทั่วไปไม่ได้จัดบริการสำหรับลูกค้ำมุสลิมโดยตรง แต่บางโรงแรมจัดให้บริการเฉพาะ เช่น มีสัญลักษณ์ทิศกิบลัตติดไว้ในลิ้นชักโต๊ะ และบางโรงแรมพิมพ์สัญลักษณ์ทิศไว้ให้เมื่อมีลูกค้ำมุสลิมเข้ามาพัก จึงนำมาติดไว้ที่ห้องพัก ด้านอาหารมีบริการจัดหาอาหารฮาลาลให้เมื่อมีลูกค้ำร้องขอและบางแห่งจัดอาหารในเดือนรอมฎอนให้ลูกค้ำ

ศักยภาพในการนํานโยบายฮาลาลไปปฏิบัติ โรงแรมในจังหวัดขอนแก่นต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพในการนํานโยบายฮาลาลมาปฏิบัติเนื่องจากเหตุผลที่ว่า จะทำให้มีกลุ่มลูกค้ำที่เป็นมุสลิมมาใช้บริการที่โรงแรมของตนมากขึ้น และต้องการให้มีการอบรมพนักงานด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับฮาลาล และควรที่จะได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติมา วงศ์อินตา, ปนัดดา กลี กิจวิวัฒน์, สุซเซ่น นิยมเดชา ,บุญทวี จันทร์กลั๊บ และ โรสลาวาตี โต๊ะแอ (2558) ในการในการปรับตามนโยบายฮาลาลอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งทำการศึกษาและกำหนดมาตรฐานโรงแรมฮาลาลของประเทศไทย

2. คณะกรรมการอิสลามแห่งประเทศไทยควรจัดทำคู่มือมาตรฐานโรงแรมฮาลาลของประเทศไทยอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมใช้เป็นแนวทางและปฏิบัติอย่างถูกต้องให้ได้มาตรฐานตามหลักฮาลาล

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรร่วมมือในการจัดการฝึกอบรมให้แก่สถานประกอบการธุรกิจโรงแรมที่มีความประสงค์จะจัดบริการตามหลักฮาลาลแก่ลูกค้า

4. ควรมีการเผยแพร่ความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมเพื่อถ่ายทอดความรู้ด้านเทคนิคและการบริหารจัดการโรงแรมฮาลาลให้ประสบความสำเร็จ

5. หน่วยงานของรัฐควรสนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมฮาลาล โดยการส่งเสริมและพัฒนา เพื่อสร้างแรงจูงใจในลักษณะต่างๆ เช่น การจัดสรรงบประมาณสนับสนุน และการลดหย่อนภาษีสำหรับโรงแรมที่เข้าร่วมโครงการ

6. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรร่วมมือกันในการจัดสร้างเครือข่ายธุรกิจโรงแรมฮาลาลที่เกี่ยวข้องกับห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) เช่น การเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบในการประกอบผลิตภัณฑ์ฮาลาล

7. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยควรจัดทำข้อมูลสารสนเทศโรงแรมฮาลาลในลักษณะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Social Media) และเอกสารเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้แก่นักท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

ไชยวรรณ วัฒนจันทร์ .(2555). **แก่นเกษตร 40 ฉบับพิเศษ** 2:87-94 (2555).

KHON KAEN AGR. J.40SUPPLMENT 2:87-94.

ฐิติมา วงศ์อินตา และคณะ. (2558) . การวิเคราะห์โซ่คุณค่าอาหารฮาลาล. **วารสาร**

การขนส่งและโลจิสติกส์ 8 (2558): 6-9

นฤมล จันทพันธ์. (2539). *การประเมินผลการฝึกอบรมสตรีด้านการจัดการ*

อาหารและธุรกิจการจัดร้านอาหารของศูนย์อาหารโภชนาการและการพัฒนาชนบทภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน. สงขลา: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

อภิชา พรเจริญกิจกุล และ รัชฎาพร เกตานนท์ แนวแห่งธรรม. (2560). การพัฒนารูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทอมือตามแนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านประทุน ตำบลแตล อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์, *วารสารการบริหารปกครอง* 6 (2)

HalalTrip and Muslim Travel Ware house are sister companies of CrescentRating Pte. Ltd. ค้นเมื่อ 18 พฤศจิกายน 2559 จาก (<https://newsroom.mastercard.com/asia-pacific/files/2016/03/Report-MasterCard-CrescentRating-Global-Muslim-Travel-I>)

Jurattanasan, A., & Jaroenwisian, K. (2014). The Attribution of Shariah Compliant hotel in Muslim Countries. Review of Integrative Business and Economics Research, 3, 39.

Rosenberg, P., & Choufany, H. M. (2009). Spiritual lodging–The Sharia-compliant hotel concept. HVS Global Hospitality Services–Dubai.

Samori, Z., & Sabtu, N. (2014). Developing halal standard for Malaysian hotel industry: An exploratory study. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 121, 144-157.

Translated Thai References

- Chanthapan, N. (1993). *The Evaluation of Women Training in Food Service and Restaurant Business Management of Food Center and Southern Rural Development*, Thesis of Master Degree in Education, Education for Rural Development. Songkla: Faculty of Education, Songklanakarin University.
- Pornjaroenkun, A. and Ratchadaporn K. N. (2017). Product Development based on The Creative Economy Concept in to Value – Added of Pratoon Community, Surin, *Governance Journal* 6 (2)
- Vonginta, T. et al. (2015). *The Analysis of Halal Supply Chain. Journal of Transportation and Logistics*. 8th Series 2015. page 6-9
- Wathanajan, C. (2012). *Kaen Kaset 40 Special Issues* 2-87-94(2012). KHON KAEN AGR.J.40 SUPPLEMENT 2:87-94.